

លំនាំដើម

គេប្រើការបង្ហាញដោយ របៀបវ៉ែតារ៉ាំង នៅពេលដែលគេសង្កេតឃើញថា រូបមន្តមួយត្រូវ ចំពោះ ចំនួនគត់ 1, 2, 3, 4,..... ហើយគេចង់អះអាងថា រូបមន្ត នោះ ក៏នៅតែត្រូវចំពោះ ចំនួនគត់ ដទៃទៀតៗ គឺ 5, 6, 7, ...,n, n+1, ... ទៅ រហូតដល់ខិតជិត អនន្ត ($+\infty$) ។

របៀបមួយដែលគេអាចប្រើបាននៅផ្នែកគណិតសាស្ត្រ ដើម្បីអះអាង ថារូបមន្តនោះ ត្រូវ $\forall n \in N$ គឺ របៀបវ៉ែតារ៉ាំង ដែលត្រូវធ្វើតាមលំដាប់ ដូចតទៅ ៖

(F-R-01)

- C-១- ត្រូវបញ្ជាក់ថា រូបមន្តនោះត្រូវ ចំពោះ $n = 1$ ដោយគណនា
- C-២- យើងឧបមាថា រូបមន្តនោះត្រូវ រហូតដល់ n (គឺថាមិនត្រឹមតែត្រូវ ចំពោះ $n = 1$ ប៉ុណ្ណោះទេ តែគឺត្រូវ ចាប់តាំង ពី 1, 2, 3, 4, រហូតដល់ n , ដោយ n មិនមែនជាចំនួនពិសេសណាទេ តែគ្រាន់ជាចំនួនគត់មួយ នៅក្នុង N)
- C-៣- ដោយសំអាងលើ ការសន្មត C-២ ខាងលើ យើងត្រូវបង្ហាញ ដោយគណនា ថា រូបមន្តនោះ ក៏ត្រូវ រហូត ដល់ $(n+1)$
- C-៤- ដោយ C-២ និង C-៣ យើងអាចសន្និដ្ឋានថា រូបមន្តនោះត្រូវ $\forall n \in N$ ។
(ព្រោះថា បើរូបមន្ត ត្រូវដល់ n វាក៏ត្រូវដល់ $(n+1)$ ដែរ ដោយ C-៣ ហើយបើត្រូវដល់ $(n+1)$ វាក៏ត្រូវដល់ $(n+2)$ ដែរ ដោយ C-៣ ដដែល ដូច្នេះចេះតែ តៗ ទៅ រូបមន្តត្រូវ រហូតដល់ទៅ n ខិតជិតអនន្ត.....)

ឧទាហរណ៍ ការបង្ហាញដោយ របៀបវ៉ែតារ៉ាំង

ចូរបង្ហាញថា ដេរីវេនៃអនុគមន៍ $y = x^m$ ដោយ $m \in N$ គឺ $y' = mx^{m-1}$ ។

រូបមន្តនៅពេលនេះគឺ :

$$y = x^m \quad (m \in N) \quad \Rightarrow \quad y' = mx^{m-1} \quad (1)$$

ដើម្បីបង្ហាញ យើងប្រើ តារាង (F-R-01) ខាងលើ៖

C-1- យើងត្រូវរក ដេរីវេ នៃអនុគមន៍ចំពោះ $m = 1$ គឺថា $y = x$

ដើម្បីរកដេរីវេ នៃ $f(x) = x$ យើងប្រើនិយមន័យដេរីវេ គឺយើងរក

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h)-f(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{(x+h)-(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{h}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} 1 = 1$$

ដូច្នេះ $y = x \Rightarrow y' = 1$ ដូច្នេះ (1) ត្រូវចំពោះ $m = 1$

C-2- យើងសន្មតថារូបមន្ត (1) ត្រូវហួតដល់ $m = m$

C-3- យើងត្រូវបង្ហាញថា (1) ក៏ត្រូវចំពោះ $m + 1$ ដែរ គឺថា ដោយប្រើ

សម្មតិកម្មខាងលើ (C-2) យើងត្រូវបង្ហាញថា $y = x^{m+1} \Rightarrow y' = (m + 1)x^m$ (2)

$y = x^{m+1}$ អាចសរសេរជា

$$y = x^m \times x$$

ដោយយក :

$$u = x^m \quad \Rightarrow \quad u' = mx^{m-1} \quad \text{ដោយ (1) និង ដោយ សន្មត C-2}$$

$$v = x \quad \Rightarrow \quad v' = 1 \quad \text{ដោយ (1) និង ដោយ សន្មត C-2}$$

$$y = u \times v$$

$$y' = u'v + uv'$$

$$y' = (mx^{m-1})x + x^m$$

$$y' = mx^m + x^m$$

$$y' = (m + 1)x^m \quad \text{នេះបង្ហាញថា (2) ក៏ត្រូវដែរ ។}$$

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៖ រូបមន្ត (1) ត្រូវគ្រប់ $m \in N$ ។